

silnim vpitjem na svoje „izvrstno“ in „ceno“ blago. Kdor je bil v Napolju in videl ondotno poulično življenje, si lahko o kitajskem ustvari precej resničen pojem. Upitje in kričanje, da bi človek oglušil. V primeri s temi je življenje naših mest naravnost mrtvo.

Rekel sem, da je prodajalnica pri prodajalnici. To pravzaprav ni popolnoma resnično. Le par najlepših ulic — ako smemo o „lepoti“ kitajskih ulic sploh govoriti — je, kjer so na obeh straneh skoro same prodajalnice. Sicer pa je vse pomešano: prodajalnice, razne delavnice, kuhinje, mesnice in javna stranišča.

Kitajski berači na ulici.

Z ulice lahko zremo v delavnice različnih kitajskih obrtnikov. Tu je mizar. Izdelkov za pohištvo, kakor omar, miz, stolov ne zapaziš baš mnogo v njegovem skladišču. Glavni izdelek, ki kitajskemu mizarju največ nese, so krste. S temi je vedno dobro prekrbljen. Po cele sklade jih vidimo v delavnicah. Njih vrednost je precej različna. Nekatere so izdelane z vso mogočo kitajsko umetnostjo in so iz trdega lesa; druge pa so zopet jako preproste in narejene zelo površno —: skozi špranje bi lahko porinil roko. In njih velikost! Kitajsko rakev moraš videti sam, sicer nimaš o njej pravega pojma... No, pa pustiva ta za nas nekitajce ne baš vabljivi predmet!

Pred delavnico vidimo pokoncu postavljen velikanski hlod. Na visokem, prav preprostem odru stoječ, ga žagata dva moža v debele podnice — deske za krste. Jako počasno jima gre delo izpod rok. „Rsk — rsk“, poje žaga; nekako tako počasi, kakor tiktaka stara ura v visokem župniškem zvoniku. Drugače skoro ni mogoče. Saj orodje je tako, da bi ga bil evropski tesar že davno vrgel med staro šaro. No, Kitajec ima potrpežljivosti dovolj in časa — še več.

Zavijem v stransko ulico. Ravno na vogalu je kuhinja za čaj, ali recimo bolje: Tukaj je na prodaj od zgodnjega jutra do pozne nočne ure — vroča voda, krop. Preprosto ljudstvo si navadno ne more privoščiti čaja, gasi si torej žejo s čistim kropom, ki je po ceni... Takih „kavarn“ je v vsaki ulici po več.

Ako hočeš videti, kako spreten kuhar je Kitajec, poglej tja na levo v tisto kolibo! Kako hitro in ročno mesi in gnete testo! Kar veselje ga je gledati, kako vrlo mu gre delo izpod rok. Vendar rad obrneš pogled drugam, ko vidiš, da je snage ravno tu, kjer bi je bilo najbolj treba, bore malo.

V mlin nositi in po moko hoditi kitajskemu kuharju in peku tudi ni treba daleč. Skoro ob ognjišču mu stoji mlinski kamen, katerega vrti počasna sila potrpežljivega oslička! Uboga žival! Z zavezanimi očmi, kakor bi mu bilo loviti slepe miši, mora krožiti cel božji dan okoli mlinskega kamena... V zahvalo in plačilo pa mu nehvaležni gospodar privošči le malo počitka in pičlo slabe krme. Za nameček dobi v večjih in manjših presledkih kako gorko batino po suhih rebrih. Skrajno žalostna usoda kitajskega magarca!

Tudi mesarju ni mnogo do snage. Glej, tam-le prav tik poti, koder prevažajo in prenašajo ne posebno prijetno duhteče reči ter se potikajo umazani in nagi otroci, prav tam je obesil ravnokar razteleseno govedo in nekaj svežih svinjskih krač. Muhe se v silnih množicah pasejo po njih, in nemotene uživajo dobre božje dari, medtem ko lačni in sestradani psi omedlevajoč oprezovajo okoli.